

Obsah

Úvod	3
1 Uvedení do problematiky	4
1.1 Speciální pedagogika	4
1.1.1 Speciálněpedagogické metody	5
1.1.2 Speciálněpedagogické zásady	5
1.1.3 Cíle speciální pedagogiky	6
1.1.4 Dělení speciální pedagogiky	6
1.2 Základní pojmy	7
1.3 Historické souvislosti	8
1.4 Legislativa	9
1.5 Vzdělávání osob s postižením	10
1.5.1 Vzdělávání ve školách běžného typu	10
1.5.2 Vzdělávání ve speciálních školách	12
1.6 Základy speciálněpedagogické diagnostiky	12
1.7 Poradenství ve speciální pedagogice	13
1.8 Speciální pedagogika v kontextu dalších věd	14
1.8.1 Speciální pedagogika a sociální pedagogika	15
1.9 Profil a kompetence sociálního pedagoga	16
Literatura ke kapitole 1	17
2 Osoby se zrakovým postižením	18
2.1 Projevy zrakového postižení	18
2.2 Klasifikace osob se zrakovým postižením	19
2.2.1 Klasifikace osob se zrakovým postižením podle typu zrakové vady	22
2.2.2 Klasifikace osob se zrakovým postižením podle stupně zrakového postižení	23
2.3 Důsledky zrakového postižení	25
2.3.1 Důsledky společné pro všechny skupiny osob se zrakovým postižením	25
2.3.2 Důsledky charakteristické pro osoby nevidomé	27
2.3.3 Důsledky charakteristické pro osoby se zbytky zraku a osoby slabozraké	27
2.3.4 Důsledky charakteristické pro osoby s poruchou binokulárního vidění	28
2.4 Kompenzační pomůcky pro osoby se zrakovým postižením	28
2.4.1 Klasické pomůcky pro osoby se zrakovým postižením	29
2.4.2 Moderní pomůcky pro osoby se zrakovým postižením	31
2.5 Specifika práce s osobou se zrakovým postižením	34

2.5.1	Komunikace s osobou se zrakovým postižením	34
2.5.2	Volnočasové aktivity u osoby se zrakovým postižením (možnost zapojení při integraci)	36
	Literatura ke kapitole 2	38
3	Osoby s vadami sluchu	40
3.1	Vymezení oboru, základní pojmy	40
3.1.1	Vymezení oboru	40
3.1.2	Základní pojmy	41
3.2	Sluch a jeho vady	44
3.2.1	Normální sluch	44
3.2.2	Vady sluchu	46
3.2.3	Dělení vad sluchu podle jejich závažnosti a důsledků	48
3.2.4	Vady sluchu v MKN-10	51
3.2.5	Vady sluchu v MKF	52
3.3	Komunikační přístupy k osobám se sluchovým postižením	53
3.4	System péče o osoby s vadami sluchu	59
3.5	Využití projektů v sociální pedagogice se zaměřením na klienty se sluchovým postižením	61
	Literatura ke kapitole 3	69
4	Osoby s narušenou komunikační schopností	71
4.1	Vymezení oboru, základní pojmy	71
4.2	Narušená komunikační schopnost	72
4.2.1	Okruhy narušené komunikační schopnosti	73
4.2.2	Vybrané typy narušené komunikační schopnosti	74
4.3	Organizace logopedické péče	77
4.3.1	Logopedická intervence v rezortu zdravotnictví	77
4.3.2	Logopedická intervence v rezortu školství	77
4.3.3	Logopedická intervence v rezortu práce a sociálních věcí	78
4.3.4	Role rodiny v intervenci o jedince s narušením komunikační schopnosti	78
4.3.5	Role odborníků v intervenci o jedince s narušením komunikační schopnosti	79
	Literatura ke kapitole 4	80
5	Osoby s mentálním postižením	81
5.1	Vymezení oboru, základní pojmy	81
5.2	Dělení a typy mentálního postižení	82
5.2.1	Pervazivní vývojové poruchy	82

5.2.2	Mentální retardace	84
5.2.3	Psychologické zvláštnosti lidí s mentálním postižením	87
5.3	Příčiny mentálního postižení	87
5.4	Výchovně-vzdělávací péče o osoby s mentálním postižením	88
5.4.1	Školství	88
5.4.2	Oblast sociální	90
5.4.3	Některé aspekty výchovně-vzdělávacího procesu osob s mentálním postižením	91
	Literatura ke kapitole 5	92
6	Osoby s tělesným postižením	93
6.1	Terminologické vymezení, základní pojmy	93
6.2	Klasifikace osob s tělesným postižením	94
6.2.1	Jedinci s tělesným postižením	94
6.2.2	Jedinci s nemocí	96
6.2.3	Jedinci se zdravotním oslabením	98
6.3	Výchovně-vzdělávací péče o osoby s tělesným postižením jako součást koordinované (ucelené) rehabilitace	98
6.4	Pomůcky pro osoby s tělesným postižením	99
6.5	Zásady komunikace s jedinci s tělesným postižením	100
	Literatura ke kapitole 6	102
7	Osoby s poruchami chování	103
7.1	Vymezení oboru, základní pojmy	103
7.2	Poruchy chování	105
7.2.1	Dělení poruch chování podle jejich závažnosti	105
7.2.2	Dělení poruch podle MKN-10	106
7.2.3	Dělení poruch podle prognózy	108
7.2.4	Některé poruchy chování a jejich charakteristika	108
7.2.5	Specifické vývojové poruchy chování	110
7.2.6	Poruchy chování u osob s postižením	111
7.3	Výchovně-vzdělávací péče o osoby s poruchou chování	111
7.3.1	Školství	111
7.3.2	Oblast zdravotnictví	114
7.3.3	Oblast nevládních organizací	114
	Literatura ke kapitole 7	115
8	Osoby s kombinovaným postižením	116
8.1	Etiologie kombinovaných vad	116

8.2	Definiční vymezení kombinovaných vad	117
8.3	Klasifikace osob s kombinovanými vadami	118
8.4	Obecná symptomatologie kombinovaných vad	119
8.5	Charakteristika vybraných kombinovaných vad	120
8.5.1	Dětská mozková obrna	120
8.5.2	Vybrané geneticky podmíněné syndromy	121
8.5.3	Demence	123
8.5.4	Hluchoslepota	124
8.6	Systém intervence o osoby s kombinovanými vadami	125
8.6.1	Podpora osob s kombinovanými vadami v oblasti zdravotní	125
8.6.2	Podpora osob s kombinovanými vadami v oblasti pedagogické	125
8.6.2.1	Charakteristika vybraných aktivit realizovaných v rámci pedagogické rehabilitace osob s kombinovanými vadami	127
8.6.2.2	Institucionalizace pedagogické rehabilitace osob s kombinovanými vadami	134
8.6.3	Podpora osob s kombinovanými vadami v oblasti sociální	135
8.6.4	Podpora osob s kombinovanými vadami v oblasti technické	135
8.7	Specifika přístupu k osobám s kombinovanými vadami	137
8.7.1	Metody speciálněpedagogické intervence	137
8.7.2	Zásady pro podporu osob s kombinovaným postižením	138
8.8	Komunikace osob s kombinovanými vadami	139
8.9	Kompetence sociálního pedagoga v oblasti intervence o osoby s kombinovanými vadami	148
8.10	Náměty pro volnočasové aktivity s osobami s kombinovaným postižením	149
	Literatura ke kapitole 8	151
9	Osoby s nadáním	154
9.1	Terminologické vymezení, základní pojmy	154
9.2	Modely osobnostního pojetí nadání	155
9.3	Pojetí inteligence	157
9.4	Zjišťování mimořádného nadání	159
9.5	Úpravy vzdělávání pro mimořádně nadané žáky na základních a středních školách	159
9.5.1	Individuální vzdělávací plán	160
9.5.2	Obohacování učiva	160
9.5.3	Akcelerace vzdělávání žáka	161
9.6	Mimořádné nadání jako kombinovaná vada	162
9.7	Intelektově nadaní žáci a možné problémy	163

9.8	Nadaní žáci s dyslexií v české školské legislativě	165
9.9	Seznam škol pro mimořádně nadané	165
	Literatura ke kapitole 9	167
10	Další oblasti speciálněpedagogické péče	168
10.1	Raná péče	168
10.2	Herní specialista	169
10.3	Výchovně-vzdělávací přístupy k menšinám a dětem ze sociálně znevýhodněných prostředí	170
10.4	Andragogika	171
	Literatura ke kapitole 10	173
	Rejstřík	174
	Autoři	179
	Anotace	181

Zdroje fotografií uvedených na obálce

http://www.oregonlive.com/news/index.ssf/2009/05/strong_support_among_lawmakers.html.

http://majkl7.rajce.idnes.cz/Denni_stacionar_Tonik,_Veseli_n.Mor._zari_2009/#DSC06390.jpg.

<http://gosomewherethatsgreen.blogspot.cz/2012/04/49-he-does-something-extra.html>.

<http://newsfeed.leedsvirtualnewsroom.co.uk/2011/08/disability-sports-camp-for-young-people.html>.